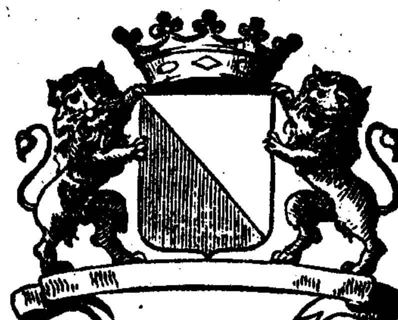
A°. 1858. N°. 8.

ZATURDAG — 9 JANUARIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

De Prijs van dit Blad is per vierendeel jaars:
Voor de Stad . . . . ƒ 4.50
Franko per post . . . . - 5.—
Bijvoegsels, als ook de Verslagen der zittingen van de Provinciale Staten en van den Raad van Utrecht, worden den geabonneerden *gratis* toegezonden.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 9 Januarij.

Over Weenen wordt berigt ontvangen van den onverwachten dood van den grootvizier *Reschid Pacha* op Woensdag jl. In gewone omstandigheden zou het verlies van zulk een staatsman steeds van groot belang voor Turkije wezen; thans, nu de regeling van het Oostersche vraagstuk, vooral met het oog op de organisatie der Donauvorstendommen, nog zoo groote moeijelijkheden oplevert, is dit plotseling overlijden dubbel gewigtig. *Reschid* steunde in den laatsten tijd zeer de Engelsch-Oostenrijksche politiek, ofschoon hij ook pas met den Franschen gezant was verzoend. — De berigten uit Konstantinopel geven ook te kennen, dat de Porte de Divans niet heeft ontbonden. Nu die vergaderingen hare werkzaamheden hebben gestaakt, is het misschien minder van gewigt, of de Porte de firman van ontbinding heeft uitgevaardigd, die zij echter, naar men zeker meent, opgesteld en ter afkondiging gereed gemaakt had.

Ook de half-officiële pers ontkent het aangaan van het Oostenrijksch-Engelsch verdrag in 't afgeloopen jaar. De *Spectateur* houdt zijn beweren vol. Tot juister inlichting schijnt men de debatten in 't Britsche Parlement te moeten afwachten.

Men wacht daarin ook nog andere gewigtige diskussiën. De zaak der hervorming in de administratie bepaaldelijk ook van het kiesstelsel zal echter ook op den achtergrond geschoven worden, eensdeels, omdat de hoofden der politieke partijen en zelfs die der ministerie onderling het omtrent verschillende hoofddeelen der hervorming nog geheel oneens zijn, anderdeels, omdat de Indiesche aangelegenheden en de inrigting van het bestuur aldaar de volle aandacht van het Parlement wel zal vereischen en dus andere belangrijke vraagstukken moeijelijk zullen kunnen worden in behandeling genomen.

Omtrent Indië en den toestand van het Britsche leger aldaar begint de taal der Engelsche pers minder gunstig te klinken en gaat men reeds overhellen tot de gedachte, dat de *Standard* niet geheel ongelijk had, toen hij den afmarsch van generaal *Campbell* meldde. — Intusschen bevat de *M. Post* toch een krijgshaftig artikel omtrent China, waartegen Engeland in vereeniging met Frankrijk weldra met kracht zal optreden, nu Delhi is gevallen en de krijg in Indië bij Oude beperkt schijnt. Albion zal zijne reeds belangrijke strijdmagt in China kunnen vermeerderen, zegt het blad, en daardoor aan Europa en Azië toonen, dat het magtig genoeg is, om te gelijkertijd een ernstig oproer in zijne koloniën te bedwingen en een groot rijk met goed gevolg te bekampen.

Uit de Kaap wordt berigt, dat Engeland aan 30,000 Kaffers, die van gebrek dreigden om te komen, schuilplaats in de kolonie heeft verleend en aan den arbeid heeft gezet.

In het vrije Amerika is in Kansas weder bloedig gestreden tusschen de voorstanders en afschaffers der slavernij; er heeft daarbij bloed gestroomd.

— Bij Kon. besluit zijn de volgende kontroleurs der direkte belastingen, in- en uitgaande regten en akcijnsen verplaatst, te weten: naar Heerenveen, de heer *N. v. Hamel*, thans op de linie te Ommen; naar Ommen (residentie Hardenberg) de heer *L. M. v. Kooten*, thans te Coevorden; naar Coevorden de heer *J. J. F. H. Geelen*, thans te Oss, naar Amerongen de heer *W. G. Hoffman*, thans te Middelburg; naar Middelburg de heer *H.* baron *Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg*, thans te Dockum; naar Dockum de heer *J. E. Westenberg*, thans te Schagen; naar Maastricht (2. afdeeling) de heer *J. R. Ruyters*, thans te Heerlen; voorts zijn benoemd tot kontroleurs der dir. bel. in- en uitg. regten en akc. te Bedum, de heer *G. P. van Vladeracken*, surnumerair bij de administratie van 's Rijks belastingen in Noord-Holland; te Ridderkerk jhr. *T. H. E. Nahuys*, surnumerair bij dezelfde administratie in Zuid-Holland; te Schagen de heer *L. P. A. Boellaard*, surnumerair bij dezelfde administratie te Utrecht, en te Oude Pekel A de heer *J. J. T. Evers*, surnumerair bij dezelfde administratie in Noord-Brabant.

— Met Zr. Ms. goedkeuring is door den konsul-generaal te Genua tot zijnen vice-konsul te Spezia benoemd, de markies *Ignazio Giustiniani*.

— Z. M. heeft beslist, dat met den 1. Mei a. s., bij het wapen der artillerie de navolgende garnizoensverwisselingen zullen plaats hebben:

1. reg. vesting-art., de 11. komp. aan den Helder te doen aflossen door de 4. komp. te Amsterdam.

2. reg. vesting-art., de 5. komp. te Vlissingen, te doen aflossen door de 10. komp. uit Bergen-op-Zoom, de 7. komp. te Brielle te doen aflossen door de 9. komp. uit Breda.

3. reg. vesting-art., de 11. komp. te Maastricht te doen aflossen door de 2. komp. uit 's Hertogenbosch.

Reg. veld-art. en reg. rijdende art., de 3. komp. van het reg. veld-art. te 's Gravenhage naar Utrecht te doen terugkeeren, en door de 2. komp. van het reg. rijdende art. te doen vervangen.

— Naar aanleiding van art. 54 der wet op het lager onderwijs, in verband met art. 3 der gemeentewet, is door den Kommissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland aan den Minister van Binnenlandsche zaken inlichting gevraagd, met betrekking tot de berekening van de bevolking der gemeenten bij de toepassing van het eerstbedoelde voorschrift: namelijk of in die gemeenten, welke thans meer dan 3000 zielen bevatten, eene plaatselijke schoolkommissie moet worden daargesteld; dan wel of, naar aanleiding van art. 3 der gemeentewet, het cijfer der laatste tienjarige volkstelling in deze tot rigtsnoer zal behooren te worden genomen. De minister heeft geantwoord van oordeel te zijn, dat bij het stilzwijgen der wet op het lager onderwijs te dezer zake, en met het oog op de deswege tusschen de Regering en de Tweede Kamer gewisselde stukken, bij de toepassing van voormeld art. 54 der wet op het lager onderwijs, het voorschrift van art. 3 der gemeentewet niet in aanmerking kan komen; en dat mitsdien de bestaande bevolking, volgens de bevolkingsregisters, ten deze in aanmerking moet worden genomen, zoodat bij de zamenstelling van voorschreven schoolkommissiën, in den aangegeven zin zal moeten worden gehandeld.

— Uit Luxemburg schrijft men aan de *N. R. C.*:

Het lot van het adres, dat de kamer aan den koning-groothertog zou onderwerpen tot wijziging of intrekking der kieswet, schijnt in zooverre beslist te zijn, dat het niet aangenomen zal worden. In de zitting van Maandag jl., waarin de diskussiën een aanvang zouden nemen, heeft namelijk de regering, uit naam van den prins-stadhouder verklaard, „dat, nadat de ordonnantie van 17 Nov. 1857 betreffende de verkiezingen hare volledige uitvoering zal hebben erlangd, ten opzigte van de reeds plaats gehad hebbende verkiezingen, en nadat de werkzaamheden der tegenwoordige zitting ten einde zullen zijn gebragt, — zij toestemming zou geven, dat de ordonnantiën op de kieswet, welke thans van kracht zijn, gerenvoijeerd worden naar den staatsraad, ten einde ze daar volledig onderzocht worden, opdat, indien dit noodig mogt worden bevonden, dit ligchaam eene nieuwe wet ontwerpe, waarbij de zamenstelling der Stenden en de wijze van verkiezing der afgevaardigden geregeld worden." De regering verzocht tevens, na bovengenoemde verklaring, het adres niet in diskussie te brengen, daar zoo iets thans doelloos geworden was.

Dit voorstel werd verzonden naar de kommissie voor het adres, welke konkludeerde dat het desbetreffende regeringsstuk naar de sektiën zou worden verzonden. Er werden daarover lange diskussiën gevoerd.

Dingsdag morgen ontbood nu de prins-stadhouder, voordat de zitting een aanvang nam, de kommissie voor het adres bij zich. Die komm. bleef bijna twee uren bij den prins. Er kon derhalve geen voormiddag-zitting worden gehouden. In de daarop gevolgde zitting, die 's namiddags werd bepaald, verklaarde de heer *Ulrich*, als sekretaris der komm., dat de komm. voor het adres, ten gevolge van de bijeenkomst, welke zij de eer had met den prinsstadhouder te hebben, voorstelde de diskussie over het adres te verdagen tot na den afloop van de gewone werkzaamheden der zitting.

Dit voorstel werd zonder eenige tegenkanting aangenomen. De kamer ging vervolgens over tot het onderzoek der geloofsbrieven van de drie nieuwe leden, wier toelating opgeschort was geworden. Na dat onderzoek werden zij allen toegelaten.

In de zitting die op woensdag gehouden is was de diskussie over het wetsontwerp, betreffende de civiele lijst aan de orde. De heer *Metz* bestreed de verhooging omdat hij meende, dat de finantiele toestand des lands die niet gedoogde, en de ministers hem geen vertrouwen inboezemden. De regering verdedigde de verhooging, waarover de beraadslagingen ook Woensdag worden voortgezet.

— Sedert eenige dagen bevindt zich hier te lande de Engelsche civiel-ingenieur *Gisborne*, gevolmagtigde van eene partikuliere Engelsche maatschappij, met het doel om bij de Nederlandsche regering koncessie aan te vragen voor den aanleg eener onderzeesche telegraaflijn in Oost-Indië. Het plan van die onderneming is zoodanig, dat de lijn, van Singapore uitgaande, aan de eene zijde zich tot Hongkong en aan de andere naar de Ned. bezittingen zou uitstrekken. Men verzekert, dat de min. van koloniën, ofschoon zeer genegen zijnde dergelijke ondernemingen te bevorderen, gemeend heeft zijne toestemming nopens dit onderwerp te moeten uitstellen, tot dat over de voorwaarden, die bij eene dergelijke omvattende zaak konden worden noodig geacht, het advies van den goeverneur-generaal van Nederl. Indië zal zijn ingewonnen. *Hb.*

— De afdeeling der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, bestemd voor de taal-, letter-, geschiedkundige- en wijsgeerige wetenschappen, zal te Amsterdam hare gewone maandelijksche vergadering houden op Maandag 11 dezer. In die vergadering zal o. a. behandeld worden het rapport der kommissie wegens de uitgave van een nieuw Nederl. Charterboek. Wij laten hier volgen de punten van beraadslaging, deswege voorgesteld door de kommissie der afdeeling ten deze van 14 Dec. 1857.

De kommissie stelt voor:

1°. Eene nieuwe uitgave van het Groot Charterboek der graven van Holland en Zeeland en heeren van Friesland, tot op den jare 1428 of 1433. (Aanvang der boergoensche regering, of wel de algeheele afstand van *Jacoba van Beijeren*, en alzoo ophouding van het Beijersche huis);

2°. Voortzetting van datzelfde Charterboek, voorloopig tot op den jare 1482, tijdstip van het overlijden van *Maria van Boergondië*.

Op deze voorstellen der kommissie heeft de heer *Nijhoff* een amendement in het midden gebragt, strekkende, om tot meerdere volledigheid van den te ondernemen arbeid daarin ook de oorkonden, die tot het Sticht, zoowel het Over- als het Neder-Sticht, betrekking hebben, op te nemen, „aangezien de Hollandsche zaken niet zonder Utrechtsche oorkonden, de Stichtsche niet zonder Hollandsche Charters doorgrond kunnen worden: zoodat een Charterboek van Holland en Zeeland zonder inbegrip van Stichtsche stukken niet volledig kan zijn."

In die vergadering zal verder de heer [illegible]

van den Brink eene bijdrage over de Hollandsche Lenten, en de heer *Janssen* over de handschriftelijke nalatenschap van *Hendrik Cannegieter* eene mededeeling geven. *Amst. Ct.*

*— Door de met kracht ingevallen dooi zal in den staat onzer rivieren weldra verandering komen. Men hoopt, dat de meeste zich op de rivieren bevindende schepen, zich bij hoog water nog voor den ijsgang zullen kunnen bergen. Voor heden deelen wij nog de volgende waterberigten mede:

Uit Keulen schrijft men van den 8. Januarij:

„Heden is er in de rivier minder ijs dan gisteren. De Rijnhoogte is heden 1 voet 2 duim.

„Uit Coblenz heeft men van gisteren het berigt, dat de Rijn en de Moezel weinig drijfijs hadden, 't geen vermoeden deed, dat beide rivieren digt waren. De hoogte van den Rijn was er 2 voet $10^1/_2$ duim.

Uit Oberwesel verneemt men van gisteren middag, dat de Rijn van Bett tot Kreuzstein, tegenover Caub, digt ligt; het ijs lag in doorsnede 9 voet aan het peil.

Te Remagen heeft het ijs aan beide kanten een zoom gemaakt, die te Unkelstein en te Grafenwerth de helft van de stroombedding beslaat. Aldaar was ook weinig drijfijs.

Te Nijmegen was gister het water van 85 duim tot 1 el 7 duim gewassen, waardoor het aan vele schepen mogelijk is geworden eene plaats in de Nieuwe Haven te vinden, zoodat 's namiddags reeds meer dan 60 groote geladene schepen, waarvan het grootste houdt 228 ton en het kleinste 70 ton, 2 ijzeren Rijnschepen, 1 Rijn- en IJssel-stoomboot, de Gierbrug met hare pontjes en ruim 40 ongeladene kleinere schepen eene schuilplaats vonden. Een zwaar geladen Rijnschip dat in de mond van de haven vast zit, en den doortogt voor andere schepen belet, zal morgen geligt worden, als wanneer men hoop voedt dat al de schepen en stoombooten, welke nog aan den kant der rivier liggen zullen geborgen worden.

De beide bij Veen liggende Bossche booten zijn Donderdag los gemaakt en in veiliger haven gevoerd. — De sleepboot Oberstolz is met veel inspanning te Zalt-Bommel in de haven gekomen, met een der kolenschepen; het andere ligt gevaarlijk aan den dijk; beiden hebben ruim 1000 mud steenkolen over boord moeten werpen.

Den 5. dezer heeft de Maas te Maastricht zich boven de brug vastgezet. Dien dag zat te Grave de rivier vast.

Den 6. was de Maas van Lith benedenwaarts tot aan de Rietschoof boven Veen digt, met kleine opene vakken.

Den 6. 's namiddags had het drijfijs in de Merwede te Gorinchem zich gezet.

Uit Deventer schrijft men ons van den 8 Jan.: Wel verre van vol te houden in de begonnen rijzing, is integendeel eene snelle daling van het water in den IJssel ingetreden zoodat heden weder het water 1,30 N. el aan de peilschaal teekent, en het bij gevolg weêr meer dan twee palm is gezakt. De brug ligt veilig in het ijs vastgevroren en geeft geen reden tot zorg, omdat, bij los gaan van het ijs, de waterstand noodzakelijk hooger moet worden en men dan gelegenheid zal hebben de brug te bergen. Heden morgen is omstreeks 8 ure, met een vrij hevigen westewind, regen gevallen, waardoor alles met eene ijskorst is bedekt dat voor de naar de markt stroomende rijtuigen en voetgangers een groot bezwaar opleverde.

Van de honderden van schippers, die, wegens den lagen waterstand, met hunne vaartuigen op afgelegene plaatsen verstrooid liggen, bevinden velen zich in beklagenswaardigen toestand, daar alle levensonderhoud hun ontbreekt, hetwelk nu door de ingevallen vorst nog is verergerd; menigeen heeft reeds alles te gelde gemaakt, om in zijne veelvuldige behoeften te voorzien, zoodat zij nu verder veel van de welwillendheid van anderen moeten verwachten.

*— Uit het Nieuwe Diep schrijft men van den 8. Januarij: Heden is alhier binnengekomen de Kandanghaner, kaptein *Zeelt*, van Batavia, laatst van Ramsgate. Met dien bodem zijn van Batavia overgebragt de luitenants ter zee 1. kl. *H. Kemper*, *H. A. Modderman*, *A. Scholborg* en *[illegible] Clifford Kocq van Breugel*, de luits. ter zee 2. [illegible] *Maas Geesteranus*, *G. Bijl de Vroe*, *R. Star [illegible]*, *C. F. T. van Woelderen*, *G. J. Koster*, *[illegible] Loeyn* en *C. A. Bosch*, de officieren van gezondheid 3. kl. *C. G. van Mansvelt* en *J. A. Visscher*, [illegible] van admin. 1. kl. *G. L. Bronnen* en 3. kl. *C. Jager* en *G. H. C. van Nuys* en de scheeps[illegible] *W. Hanegraaff*.

[illegible]et voornemen bestaat, om het alhier liggende [illegible]s. schroefstoomschip Citadel van Ant[illegible]n, tegen het laatst van Februarij in dienst [illegible]n.

[illegible]er is hier schipper *Bruins* van de loodsschuit [illegible]ord geslagen en verdronken. Hij laat weduwe [illegible]eren achter."

*— Wij worden verzocht het volgende op te nemen: „Men zag heden morgen een vreemd verschijnsel, namelijk, drie zwaar beladen wagens, elk met twee paarden bespannen, van hier naar Amsterdam vertrekken, eene expeditie, die met den spoortrein zoo gerieflijk kon geschieden, doch welke men later vernam, dat het gevolg was van de onbillijke eischen en bejegeningen, bij de Spoorweg-administratie ondervonden."

Eene andere klagte, bij ons ingekomen, betreft de koude, die de reizigers bij de vorst-dagen van Maandag en Dinsdag op den Rijnspoorweg hebben geleden, daar de waterflesschen in de eerste klasse met koud water gevuld schenen. — In 't belang der spoorweg-maatschappij zelve meenen wij evenmin bovenstaand stukje als de klagte te mogen achterwege laten.

*— Ons wordt medegedeeld een' brief, waarin eenige bijzonderheden over een bezoek te Kampen voorkomen. — „Den 30. December kwam ik te Kampen en van wege de zaken, welke ik met een paar jongelingen van het Instruktie Bataillon had af te doen, ben ik er drie dagen gebleven. Wat zijn de gebouwen ten dienste van het Instruktie Bataillon fraai en doelmatig ingerigt. De kazerne, de exercitie-zaal en de infirmerie strekken allen ten getuige, dat door de stedelijke regering ruimschoots in het noodige en nuttige is voorzien. Men telt thans p. m. 700 jongelingen, doch men zeide, dat, met het oog op de behoefte van Indië, dat getal vermeerderd zou worden, en dat, om in de daartoe benoodigde ruimte te voorzien, nog verscheidene huizen, die ten W. aan de kazerne grenzen, zouden worden omvergehaald. En reeds nu heeft dat gebouw eene zoo aanzienlijke façade.

„Van jaar tot jaar wint de stad Kampen ook in andere opzigten door verfraaijing van de huizen, als door de vermeerdering van fabrieken. Aan het plantsoen, dat de stad van de landzijde omgeeft, is men ook bezig met de uitvoering van verfraaijingen. Met verbazing zag ik in het plantsoen, dat onder de beschutting der stadsmuren, waar die nog te vinden zijn, meerdere heesters in knop stonden, als of het bereids voorjaar was, en enkele hadden zelfs reeds de knoppen geopend en jonge bladeren waren te voorschijn getreden. De naburige weilanden zagen er zeer frisch uit. Door de sedert ingetreden vorst zal dat wel anders geworden zijn.

„Een ding trof mij onaangenaam. Op oudejaarsavond en nacht was het een gekrioel en geschreeuw van beschonken volk, meest zoo men zeide, van de onderscheiden fabrieken, ten bewijze dat er geducht aan Schiedam werd geofferd. Ook het schieten hield den heelen nacht niet op. Op den 1. dezer maand zag men den ganschen dag dronken mannen en jongens langs de straat zwieren en getier maken. Met de afschaffing ziet het er te Kampen slecht uit. Waarschijnlijk is er nog geen afdeeling te Kampen van die maatschappij. Wanneer toch zal het ophouden, dat redelijke menschen als onredelijke dieren langs de straat zwerven. Men vertelde mij, toen ik vertrok, dat eenige levenmakers door de politie waren ingerekend. Zoo veel te beter."

— Aan de *Arnh. Ct.* wordt uit Barneveld dd. 5 Jan. geschreven: Aan de noordelijke zijde dezer gemeente ligt de buurtschap Stroe. Daar verheft zich sedert drie eeuwen de herberg de Rave, beschaduwd door den lommer van eik en berk; het is daar dat de geregtigden in de Gardersche heideveldén of maatschap hunne vergaderingen plegen te houden. Heden waren zij derwaarts opgeroepen.

Van heinde en verre uit zuid en noord zag men reeds vroegtijdig, als ware het een optogt, de geregtigden aankomen; die ze gezien had, die mannen, waaronder hoogbejaarden ja ziekelijken, zou zich hebben afgevraagd, welke groote belangen hier behandeld zouden worden. Voor dat allen bijeen waren, kwamen vier rijtuigen, waarin de heer *v. Lijnden*, lid van Ged. Staten, drie ordonnance-officieren en de administrateur van Z. M., benevens de notaris *Roelofs* en de burgemeesters van Apeldoorn, Ermelo en Barneveld. Klokke 12 werd de vergadering geopend; uit de presentielijst bleek dat er 88 stemgeregtigden aanwezig waren.

Namens den Koning werd daarop eene aanvraag gedaan, om eenen grooteren afstand van heidegrond voor het vaste kamp bij het Uddlermeer, ten einde daarop onder anderen stallen voor de kavallerie op te slaan, waardoor de ingezetenen van eene inkwartiering van paarden bevrijd zouden worden. Nadat met de meest mogelijke welwillendheid en niet minder geduld, de bezwaren door eenigen geopperd, waren aangehoord, werd tot de stemming overgegaan, waaruit bleek, dat de aanvraag met 80 van de 88 deelgeregtigden werd toegestaan, onder den aanhef van: *leve Willem III!*

De geheele aan Z. M. door de geërfden voor 99 jaar in erfpacht afgestane heidevelden bedragen eene uitgestrektheid van 3211 bunders heideveld.

— In de vergadering van de marktgenooten der N. en Z. Bargerveenen, gehouden te Noord-Barge (Drenthe), is met meerderheid van stemmen [illegible]pen het aanbod door eene Belgische maatsc[illegible] gedaan, om aan haar 8 a 9000 bunder veen a [illegible] per bunder, af te staan. In deze vergadering [illegible] brief ingekomen van den heer *van Dam* uit R[illegible]dam, die hetzelfde aanbod heeft gedaan en als [Ne]derlander verzocht, hem de voorkeur te geven, [illegible] ook dit voorstel is *niet* aangenomen.

*— Door den kerkenraad te Deventer was een [ver]zoek aan de bevoegde autoriteit gerigt tot he[t] [be]komen van een vijfden predikant; de daartoe no[odige] gelden zouden worden gevonden in het verh[ogen] der huur van de zitplaatsen in de kerken. Op [dit] verzoek is dezer dage echter eene afwijzende [be]schikking ontvangen.

— Morgen ochtend zal alhier in de Remb[randts]kerk optreden Ds. *J. H. de Ridder*, van 's H[ertogenbosch] en bij de Waalsche gemeente Ds. *Reville*, [van] Rotterdam.

— Naar men verneemt, zouden versche[idene] handelshuizen aan den Minister van Koloniën [op]nieuw hebben aangevraagd, om de daarstelling [eener] paketvaart direkt op Ceylon te ondersteunen. [Men] gelooft dat ons goevernement niet genegen zou [zijn] voor opgemeld plan onderstand te verstrekken.

— De *Amst. Ct.* berigt dat kolonel *Charras* [aan]staanden Zondag Brussel verlaten en zich naar 's [Gra]venhage begeven zal, waar hij een brief zal schrij[ven] voor de openbaarmaking bestemd, en die han[delen] zal over de feiten met betrekking tot zijn jongst [ver]blijf in België en zijn gedwongen vertrek uit dat [land].

:— De Hooge Raad der Nederlanden heeft [illegible] uitspraak gedaan in de zaak van *E. C. Coombs* [illegible] de firma *E. J. Hainbro en Comp.* Zoo als be[kend] is betreft het hier de vraag, of een vreemdeling [hier] te lande een ander vreemdeling voor den regter [kan] dagvaarden. Door den eischer was beweerd, d[at het] hof in Zuid-Holland art. 127 B. R. had geschon[den], doordien het hof de regtbank te Rotterdam bev[oegd] had verklaard van deze zaak kennis te nemen. [De] Hooge Raad heeft de beide voorgedragene mid[delen] van kassatie voor ongegrond verklaard, het be[roep] in kassatie van den eischer verworpen en hem [ver]oordeeld in de boeten en de kosten van kassati[e].

:— Aan eene algemeene scheepvaart-statistiek [door] den Antwerpschen *Précurseur* medegedeeld, i[s het] volgende ontleend:

Schipbreuken. — Van de 80,000 schepen, h[et] middeld getal dat *Veritas* over de zes jongst [verloo]pen jaren 1852—1857 als in de Vaart stelt, (over [illegible] beloopt het cijfer ongeveer 35,000), zijn vergaa[n in] 1852, 1850 of ruim 6 pCt.; in 1853, 16[illegible] ruim 5 pCt.; in 1854, 1854 of ruim 7 pCt.; [in] 1855, 2000 of ruim $6^1/_2$ pCt.; in 1856, 21[illegible] ruim 7 pCt.; in 1857, 2230 of ruim $7^1/_4$ pCt. [De] zeerampen in 1857 waren menigvuldiger in de[n] eerste, dan in de drie laatste maanden des jaa[rs].

Schepen waarvan niets vernomen is. — Zee[r] merkelijk was in 1857 de vermindering van het [getal] schepen die met man en muis zijn vergaan en [om]trent wier lot geene tijding is ontvangen; dit [getal] was 101, tegen 115 in 1856, 138 in 1855 en [illegible] in 1854. De 101 schepen in 1857 waren [als volgt] verdeeld: 11 Fransche, 5 vertrokken uit of best[emd] naar Fransche havens, 3 Belgische, 5 Holland[sche], 49 Engelsche, 28 onder verschillende vlaggen.

Aan- en overzeilingen. — De rampen door [aan-] of overzeiling of botsing veroorzaakt vermenigv[uldi]gen zich op schrikbarende wijze. In 1855 had [men] bij 553 aanzeilingen het totale verlies van niet [minder] dan 48 schepen te betreuren. In 1857 is het [on]mogelijk geworden die ongelukken te tellen; zoo[veel] echter weet men, dat onder de 111 ten gevolg[e van] overzeiling totaal vergane schepen 81 Fransche wa[ren], waartoe vier stoombooten behoorden.

Verbrande schepen. — In 1857 zijn slechts [51] schepen verbrand, tegen 63 in 1856 en 62 in 18[55]. Van deze 51 bodems waren 12 Engelsche, 6 F[ran]sche, 12 Amerikaansche en 21 onder verschil[lende] vlaggen.

Stoomschepen, die verloren zijn gegaan. — [Eene] vergelijkende opgave van het aantal stoomsche[pen] die verloren zijn gegaan in de jongst verloopen ja[ren] is niet te leveren, zoo buitengemeen sterk neem[t het] aantal dier vaartuigen toe, die jaarlijks gebouwd [wor]den. In 1857 zijn 104 stoombooten vergaan, [waarvan] 45 Engelsche, waaronder 15 die van 1855 tot [1857] zijn gebouwd; 15 Fransche, waaronder 3 va[n de] keizerlijke marine; 17 Amerikaansche, waaron[der] [illegible] die eene prooi der vlammen werden; 6 Holland[sche]; 21 onder verschillende vlaggen.

Nieuwe schepen. — Het getal schepen, die [in] 1857 van stapel geloopen, in datzelfde jaar zijn [ver]ongelukt, is 93, tegen 118 in 1856. Deze schepen zijn aldus verdeeld: 42 Engelsche, waar[onder] 7 stoomschepen; 18 Fransche, waaronder 2 st[oom]booten; 5 verschillende, waarvan niets is verno[men]; 28 onder verschillende vlaggen.

*— Uit Vreeswijk schrijft men ons:

"Op gisteren tegen den namiddag vond alhier een treurig ongeluk plaats, daar een vader van een talrijk en behoeftig gezin, werkzaam bij het wegvoeren van hout op een zoogenaamde mallejan, van een' stoep afrijdende, en den wagen willende tegen houden, daaronder geraakte, en den zwaar beladen wagen geheel over het lijf kreeg. Het gevolg daarvan was, dat hij drie uren daarna onder de hevigste pijnen den geest gaf."

— Gister is te Rotterdam in 68jarigen ouderdom overleden de heer *C. Vlierboom*, een der oudste en grootste reeders onzer stad. Sedert 1826, dat hij zelfstandig in den handel optrad, werden onder zijn boekhouderschap 20 schepen te water gelaten. Begaafd met een praktieschen geest, wist hij zijn huis een aanzienlijken bloei te verschaffen. Hij was mede oprigter van de Rotterdamsche sleephelling, van de Hellevoetsluische stoomsleep-maatschappij en van het Rotterdamsche zeemanshuis, aan welke laatste hij het standbeeld van *de Ruyter* hielp schenken. *N. R. Ct.*

WATERHOOGTE.

Arnhem, 8 *Jan.* 0.00 El; + AP. 6.79. Gev. 20 d. 16 duim onder nul.
Keulen, 7 „ 0 v. $9^1/_2$ d. (1 v. 3 d. Rijnl.) Gev. 2 duim. Rijnl.

RUSLAND.

PETERSBURG, 27 December.

Gister is er hier plotseling groote wapenschouwing gehouden over de 20,000 man garde regementen hier in garnizoen. Den vorigen dag was er niets van bekend; de keizer heeft zich willen overtuigen van de houding der troepen als die onverwacht worden bijeengeroepen; de houding was perfekt. De dag had intusschen zijne historische herinnering. Den 26. Dec. 1825 overwon keizer *Nikolaas* door zijne termiteit het militair oproer in de hoofdstad. — Er lag sneeuw, het was zeer koud, en men kon het den soldaten aanzien, dat ze, hoe echt Russiesch ook, toch den scherpen wind goed voelden.

Het geschil tusschen de studenten en de policie te Moskau is geëindigd met de afzetting van den policieambtenaar, die zijne magt was te buiten gegaan.

De adel van Podolie, Volhynië en de Ukraine heeft het voorbeeld, door den adel van de goevernementen Wilna, Kowni, Grodno en St. Petersburg gegeven, gevolgd en bij den Czaar eene memorie ingediend, waarin hij ook de vrijmaking der lijfeigenen verzoekt.

SPANJE.

MADRID, 7 Januarij.

Bij koninklijk besluit is de heer *Isturitz* benoemd tot voorzitter van den Senaat; de hertog *Varagsa* en generaal *Soria* zijn benoemd tot vicepresidenten. — Men noemt de heer *Mayans* als de ministeriële kandidaat voor de kamer der Afgevaardigden.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 7 Januarij.

Volgens eene telegrafische dépêche uit Konstantinopel van gister, is de grootvizier *Reschid-Pacha* aldaar plotseling gestorven. Hij was in 1800 geboren; zijn eigenlijke naam is *Reschid Mustapha Mehemed Pacha.*

In 1855 werden in de bestaande 6 paardenvleeschhallen 1090 paarden geslagt en à 6 Kreuzer per pond verkocht. Het paardevleesch wordt inzonderheid veel gebruikt in klein gebakten toestand tot vulling van worsten, zoodat men het gebruik daarvan als zeer uitgebreid mag beschouwen.

— 8 *Jan.* Met. 5 pCt. $82^1/_4$; Nat. 85; Bank. ... Credit Anst. 238; Noord-Bahn akt. $184^1/_4$; O.-Fr. Spoorw. akt. 312; Saltzb. Sp. akt. 103; Lomb.-Ven. 126; W. op Lond. 10.12; Zilv. $5^1/_4$; G. $6^1/_2$.

TRIEST, 8 Januarij.

Uit Konstantinopel heeft men berigten tot den 1. dezer. De Cirkassiers, onder *Sefir-Pacha*, hebben den 14. Dec. het fort Adekau bemagtigd. De bezetting was 1200 man sterk, en had men hardnekkigen wederstand geboden.

Uit Athene heeft men berigt van den 1. Jan.: De koning en de koningin van Griekenland waren naar Chalcis vertrokken, om de inwijding van de brug bij te wonen, die het eiland Eubea met het vaste land verbinden zal. Van de wijziging van het ministerie is niets bekend.

De Weser heeft zich bij Minden op den 7. Jan., na 2 dagen vorst vastgezet, zoodat de scheepvaart gestremd is.

BERLIJN, 7 Januarij.

De ontvangst van het hooge jonggehuwd paar zal aan de zijde onzer stad op zoo schitterende wijze plaats vinden als het winterweêr slechts zal toelaten. De poort waardoor het zijn intogt doet, en de straten langs welke het zich naar het slot begeven zal, zullen op de meest luisterrijke wijze versierd worden. Prins *Frederik Wilhelm* bevindt zich dikwijls zelf in het slot, dat het jonge paar tot verblijf zal betrekken, en neemt alle beschikkingen omtrent de inrigting en stoffering der vertrekken en zalen.

Een dagblad van Berlijn meldt dat in den loop des vorigen jaars 700 Katholieken zijn aangenomen als leden der Evangelische kerk van Silezië; terwijl slechts 80 Protestanten tot de Roomsche kerk zijn overgegaan.

ENGELAND.

LONDEN, 6 Januarij.

Het ministeriële avondblad verklaart, dat het dezer dage door het Fransche dagblad *le Spectateur* medegedeeld berigt van eene onlangs tusschen Oostenrijk en Engeland geslotene alliantie, niets anders dan een verzinsel is.

Voortdurend blijven geruchten wegens wijzigingen in het kabinet in omloop. De meerderheid voor lord *Palmerston* in het Parlement is meer schijnbaar dan wezenlijk. Reeds sedert verscheiden jaren heeft geen minister op eene bestendige meerderheid kunnen staat maken, en thans stemmen vele leden zonder de ministers, die zij in naam ondersteunen, te ontzien.

De Leviathan is gisteren 8 voet $3^1/_2$ duim met den achtersteven en 8 voet 1 duim met den voorsteven verder gegleden, zoodat de rigting nu bijna effen is. Deze vooruitgang is veroorzaakt door de verbinding der waterpers-werktuigen met drie reijen pijpen, waardoor de drukking gelijkelijk werkt. Het water was gisteren tot in de zuigers bevroren, en moest dus eerst ontdooid worden door groote vuren, hetgeen veel tijd verloren deed gaan. Ook is er een groot verlies geleden door het ongeval, eergisteren aan de schuit overkomen, die de ketenen en het tuig bevatte, waarmede de daling van den Leviathan van de rivierzijde door trekken bevorderd moest worden. Deze schuit werd door een ander vaartuig in den grond geboord, en dus kon men zich niet bedienen van de ketenen, enz. Aan de waterpers-werktuigen zijn nu veiligheidskleppen aangebragt, die bij elke drukking boven 30 centenaars per duim water uitlaten. De vereenigde drukking der 21 rammen op de genoemde schaal bedraagt nu 4000 tonnen (8,000,000 ponden), meer dan het dubbel van den tegenstand, dien de Leviathan biedt, welke niet hooger dan 1900 ton geweest is. Heden gleed het schip nog 6 voet.

Gister is hier eene vergadering van aanzienlijke personen gehouden, om te beraadslagen over het stelsel, hetwelk het britsche goevernement voortaan ten opzigte van de godsdienst in O Indië behoort aan te nemen. De voorzitter, lord *Schaftesbury*, heeft bij deze gelegenheid ernstig aangedrongen op uitbreiding van het Christendom onder de Indische bevolking, doch zonder eenigen dwang. Naar zijne meening, was de uitgebroken opstand geenszins hieraan toe te schrijven, dat de zendelingen te veel, maar integendeel hieraan, dat zij te weinig werkzaam en te weinig ondersteund waren geweest. Ten bewijze van deze stelling voerde hij aan, dat de presidentschappen Madras en Bombay, in welke het meest verrigt was tot verspreiding van het Christendom, de geest van opstand zich zeer weinig vertoond had, terwijl daarentegen in Bengalen, waar men alles aangewend had om die verspreiding tegen te gaan en veeleer de heidensche godsdienst beschermd en bevoordeeld had, de opstand het meest verbreid en het vreeselijkst gewoed had.

In dien geest zullen adressen aan de Koningin en aan het Parlement gerigt worden.

Het berigt van de *Morn. Chron.*, dat een Engelsch oorlogschip een Franschen slavenhaalder zou hebben genomen, komt op het volgende neêr. Twee schepen van een huis te Marseille namen op de kust van Afrika zwarten in, om die als vrije arbeiders naar Martinique te voeren. De kommandant van het Engelsch station, tusschen dit vervoer en dat van slaven geen verschil ziende, belette de inscheping niet, doch besloot de schepen door een kruisser te doen volgen, visiteren en opbrengen. De komm. van het Fransch station dit vernemende deed hem weten, dat hij in dat geval de schepen zou laten eskorteren door twee fregatten, en dat goedschiks of met geweld de lading te Martinique zou worden ontscheept. De Eng. komm. de verantwoordelijkheid eener botsing niet op zich willende nemen heeft van de zaak kennis gegeven aan het Britsch ministerie, dat geoordeeld heeft, dat er op het oogenblik geen reden bestond, om zich met geweld te verzetten tegen operatien, waarover men het nog oneens was. Een der schepen is reeds te Martinique aangekomen.

Met de Candace zijn te Plymouth berigten aangebragt van de Westkust van Afrika. De gezondheidstoestand aan de kust was bevredigend. De goeverneur *Lijnslager* was naar San Fernando Po terug gekeerd, waar berigt was ontvangen, dat de Dayspring, belast met de Niger te exploreren, bij Rabba was verongelukt. De handel te Cameroons was kalm. De tentoonstelling van kunstvoortbrengselen der fabrieken en produkten van de republiek Monrovia op den 14. en 15. Dec., was met een bevredigenden uitslag afgeloopen.

Den politie-beambten te Nieuw-York is bevel gegeven alle voertuigen, die des avonds, niet voorzien van ontstoken lantaarns, op straat te vinden zijn, in beslag te nemen. Deze maatregel heeft niet alleen ten doel het voorkomen van ongelukken, maar is vooral daarom genomen, wijl dieven en schelmen zich bij hun nachtelijk handwerk, ter vergemakkelijking en bespoediging, van rijtuigen en wagens bedienen.

LONDEN, Donderdagavond 7 Januarij.

De *Globe* berigt, dat in zake de Chineesche kwestie tusschen Frankrijk en Engeland de beste verstandhouding heerscht. Het blad geeft tevens te kennen, dat lord *Stratford de Redcliff* zeer mogelijk weder zijn post te Konstontinopel zou kunnen gaan bezetten.

Uit Nieuw-York schrijft men van den 25 Dec.: „In Kansas heeft een bloedig gevecht plaats gehad tusschen de aanhangers en de tegenstanders der slavernij, waarbij vele personen gedood en vele anderen gekwetst zijn."

— 8 *Jan.* Gec. $95^1/_4$; Sp. $1^1/_4$ pCt. $26^1/_8$; Rusl. 5 pCt. $108^1/_2$; $4^1/_2$ pCt. 99; Holl. 4 pCt. 99; $2^1/_2$ pCt. $64^1/_2$; Peru $4^1/_2$ pCt. $79^1/_2$; Sard. 5 pCt. $87^1/_2$; Mex. $20^5/_8$.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 Januarij.

Velen blijven zich vrolijk maken over het beweren van den *Spectateur*, en houden vol, dat Frankrijk ware toestand nog dezelfde is als toen de keizer, bij de ontvangst van graaf *Kisselew* als gezant van het Russ. hof, zijn genoegen te kennen gaf, dat hij met Rusland vriendschaps-betrekkingen kon aanknoopen, zonder daardoor de verbonden tot dusver door hem aangegaan het geringste van hunne kracht te ontnemen. Als men bedenkt welk eene gewigtige rol de keizer sedert den Parijschen vrede in alle groote vraagstukken gespeeld heeft, moet het toch vreemd schijnen, dat men juist sedert dat tijdstip Frankrijk alleen zou hebben laten staan. Dat overigens de zaken in China niet het bewijs zullen leveren voor de vermeende minder goede verstandhouding met Engeland, is gisteren reeds aangetoond. — De *Spectateur* blijft echter, ondanks alle tegenspraak en ondanks den ongeloovigen glimlach van het publiek, volhouden, en zegt dat de dag der opheldering waarschijnlijk niet ver meer verwijderd is.

De *Courr. de Paris*, de mededeeling van bovengenoemd blad besprekende, zegt, dat er iets is, dat grooter waarde heeft dan geheime verdragen, en dat zijn de feiten, in welk opzigt Frankrijk waarlijk geen ander volk behoeft te benijden.

Lord *Clarendon* moet officieël aan een der vreemde gezanten te Londen verklaard hebben, dat de geruchten, reeds vroeger en nu omtrent het bestaan van een verdrag als de *Spect.* bedoelt verspreid, van allen grond ontbloot zijn.

De *Moniteur de l'Armée* zegt, dat *Radetzky* de oudste veldheer was, dien de wereld ooit gekend heeft.

Ter gelegenheid der Nieuwjaars-receptie droeg de keizerin een diamanten tooisel, haar als Nieuwjaarsgeschenk door den keizer gegeven, en ter waarde van $1^1/_2$ millioen frs.

De *Pays* deelt het volgend belangrijk feit mede: De Torresstraat bij Nieuw Holland was steeds zeer moeijelijk te passeren; op de kaarten vindt men echter nog doorgangen van genoegzame diepte voor de grootste schepen. Peilingen in den laatsten tijd verrigt, hebben echter doen zien, dat zij gedeeltelijk door de koraaldieren verstopt zijn, zoodat groote schepen er niet meer kunnen doorvaren. Uit de snelle aangroeijing der koraalriffen aldaar, berekent men, dat over 20 jaren de Torresstraat op verschillende punten in hare geheele breedte verstopt zal zijn. In 1606, toen zij ontdekt werd, vond men er slechts 26 eilandjes, in de laatste jaren telde men er reeds 150, waaronder niet begrepen zijn die, welke door de jongste nasporingen van wege de Engelsche admiraliteit bekend geworden zijn.

Van Mlle *Rachel* wordt nog berigt, dat zij wel is waar veel Christelijke boeken bestudeerde en o. a. in den laatsten tijd *Bossuet* druk las, maar nooit bepaald haar geloof heeft willen verlaten; den prelaat, die haar bij hare terugkomst uit Egypte er over sprak, gaf zij ten antwoord, dat zij niet naar Rome ging, o. a. „omdat men zou zeggen, dat zij komedie speelde." — Op het door de overledene uitdrukkelijk kenbaar gemaakt verlangen, zal haar stoffelijk overschot begraven worden naast het graf van hare zuster *Rebecca*, op het voor de Israëlieten afgezonderde gedeelte van de begraafplaats Père-Lachaise te Parijs. Mlle *Rachel* heeft haar vermogen voor de eene helft aan hare ouders en voor de andere helft aan hare kinderen vermaakt. Haar oudste zoon, door een zeer voornaam personaadje erkend, bevindt zich te Genevo, haar tweede zoon ligt te Parijs op de school Sainte-Barbe.

De nalatenschap van de hertogin ... en is bij de daartoe bevoegde magten ... minder bij die gelegenheid verklaard te ... dan £ 12,000.

Volgens den *Annuaire Protestant* voor 1858 bedraagt de som op het budget voor Protestantsche eeredienst voor dit jaar 1.375.936 franken, waarvan 855.000 franken strekken als traktement voor 530 Hervormde, en 402.450 voor 253 Luthersche predikanten.

Te Lyon werd voor eenige dagen op een bruiloftsmaal een vers gezongen, dat den bruidegom zoo hevig deed lagchen, dat hij eindelijk, als door den bliksem getroffen, neêrviel. Onmiddelijk aangebragte geneeskundige hulp redde hem wel door eene aderlating het leven, maar hij moest toch dadelijk te bed gebragt worden en de bruiloftsvreugde was verstoord.

De griep, door welke ongesteldheid ook de keizerin is aangetast, heerscht in deze hoofdstad in sterke mate, wat aan de plotselinge temperatuurs verandering wordt toegeschreven.

— 8 *Jan.* Rente kont. 94,90; op tijd 3 pCt. 70,10; Fr.-Oost. Spoorw. 752; Sp. 1 1/4 pCt. 25 1/2; 3 pCt. 38.

MARSEILLE, 2 Januarij.

Uit Rhodus verneemt men van den 20. Dec., dat die streek weder door eene aardbeving bezocht is; ook te Brussa heeft men op den 22. Dec. nieuwe schokken ondervonden. In de wateren van Rhodus hadden zich zeeroovers vertoond.

Het *J. de Constantinople* ontkent op officiële wijze, dat de Divans der Vorstendommen door de Porte zouden ontbonden zijn. — Aan het paleis van den Russieschen gezant heeft een luisterrijk feest plaats gehad; 100,000 piasters zijn bij die gelegenheid aan de armen der hoofdstad uitgedeeld. — Dikke sneeuwlagen bedekken de groote wegen in Azië. Omtrent de reis van den Franschen gezant *Pichon* naar Persië heeft men geene berigten.

De Oostenrijksche Lloyd heeft eene zijner booten de Vulkan verloren; het schip is in brand geraakt, maar de personen die zich aan boord bevonden zijn gered door eene stoomboot van de Fransche Maatschappij.

De Grieksche kamers hebben zich met de zaak van *Argyrocastites* te Syra bezig gehouden. De minister van binnenl. zaken heeft verklaard, dat hij even verontwaardigd was over 't geen gebeurd was, als ieder ander. Hij heeft den prefekt van Syra afgezet en het gedrag van den Turkschen konsul afgekeurd, die, Franschman, de onafhankelijkheid van Griekenland heeft geschonden, door in een huis te dringen, ten einde de geregtelijke vervolging van een Grieksch meisje, dat van Konstantinopel gekomen was, te verzekeren.

BELGIE.

BRUSSEL, 7 Januarij.

De koning heeft gisteren lord *Stratford de Redcliffe* ten gehoore ontvangen.

De lord heeft ook deelgenomen aan het diner, dat ten hove is gegeven.

Als definitief kandidaat van de liberale associatie is de heer *de Perceval* gesteld. Voor het gemak der kiezers zullen er weder extra treinen loopen.

Marktberigten.

Amsterdam, 8 Jan. Tarwe als voren verkocht; 128 Jarige bonte Pools. *f* 300, *f* 305; 126 [...] Vries. *f* 235. Rogge in een doen; 122 ℞ Jarige [...] *f* 185; 123 ℞ Jar. Pruiss. *f* 174; 117 ℞ Petersb. *f* [...] Garst zonder omgang.

Arnhem, 8 Jan. Nieuwe Weit van *f* 8.25 tot *f* 1[...] Maïs van *f* 7.75 tot *f* 7.90. Rogge van *f* 6.15 tot *f* [...] Boekweit van *f* 7.25 tot *f* 7.65. Garst van *f* 5.4[...] *f* 5.60. Vriesche Haver van *f* 4.60 tot *f* 5.00. [...] haver van *f* 3.25 tot *f* 3.50. Paardenboonen van *f* [...] tot *f* 8.00. Graauwe Erwten van *f* 12.00 tot *f* 1[...] Groene Erwten van *f* 9.00 tot *f* 9.50. Aardappelen [...] *f* 1.80 tot *f* 2.30. Boter per Ned. p. van *f* 0.[...] *f* 1.10. Appelen van *f* 3.30 tot *f* 5.00.

Schiedam, 8 Jan. Granen. Verkocht. Rogge: 1[...] Archangel *f* 177 6/w. Gerst: 139 ℞ Pernau *f* 205 [...] 134 ℞ Arensb. *f* 202 6/w.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Ne[derlandsch] Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnen*[...])

Jan.	Uren	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vocht. hgh.	Gev. regen	Aanmerk[ingen]
			N. ℞						
8	2	z.	2.0	767.70	33.1	— 1.1	1.00	0.6	Betr.; ne[...]
	10	zzw.	2.5	68.97	36.3	+ 5.0	0.98	1.6	Betr.; reg[...]
9	8	z.	2.5	68.23	37.0	+ 6.8	0.94	0.5	Bewolkt.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 8 Januarij 1858.

Fonds	Rente		Koersen		
NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	2 1/2	pCt.	63 3/4	63 13/16	
dito dito	3	„	75 7/8	76	
dito dito	4	„	96 5/8	96 3/4	96[...]
Handelmaatschappij .	4 1/2	„	137	137 1/4	137[...]
Oost-Indische Leening	4	„	95 5/8		
Leen. Holl. Spoorweg	4 1/2	„	98		
BELGIE.					
Certifik. Adm. B. bk.	2 1/2	pCt.	51 5/8		
Certifik. bij *Rotschild*	2 1/2	pCt.	52 1/4		
SPANJE.					
Obligatien	1 1/2	pCt.	25 15/16	26	
Oblig.	3	„	43 1/4		
Binnenl. Schuld . . .	3	„	37 7/8	38	37[...]
Bewijzen Koepons . . .			5 5/16		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	45 1/16	45 1/8	45[...]
dito 1856.	3	„	44	44 1/8	44[...]
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	104 7/8		
Obligat. 1828 & 1829	5	„	103		
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	91 3/4		
Certifikaten 1840. . .	4	„	84		
Cert. bij *Stieglitz* . .	4	„	83 13/16		
dito 5e Serie	5	„	96 1/2	96 3/4	96[...]
dito 1855 6e Serie. .	5	„	98 7/8	99	
dito Adm. te Lond.	4 1/2	„	96 1/8	97	
Cert. van Assign.	6	„	65 5/8		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			140 1/4		
Obligatien.	4	pCt.	77 5/8	77 7/8	77[...]
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Goll en Co.*	5	pCt.	62		
Oblig. Metaliek . . .	5	„	74 1/8	74 3/8	74[...]
Oblig. Rente Am. . .	5	„	86 7/8	87	86[...]
dito dito Nat. 1854.	5	„	76 9/16	76 3/4	76[...]
dito dito	2 1/2	„	38 3/8	38 5/16	38[...]
BRAZILIE.					
Geldl. 1824, £ 100 . .	5	pCt.	97 5/8		
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855 . 100 £			13 7/16		
Venez. Oblig. 6 pCt., nu 4 3/4		„	29 3/4		
Grenada, Oblig. . . .	3 1/4	„	19 5/8	19 7/8	1[...]
Mexiko, Obl.	3	„	20 1/4	20 3/8	
N.-Am. Illin. Obl. C. B. 7		„	85	85 1/8	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 8
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Stedelijke Raad van Utrecht.

Zitting van Dingsdag 29 December.

Voorzitter Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 26 leden; afwezig de HH. *Trip*, *Mulder* en *Bake*.

Is ingekomen:

een prov. blad, houdende mededeeling der verdeeling van de prov. Utrecht in schooldistrikten, — voor informatie;

een besluit van Gedep. Staten tot goedkeuring van het raadsbesluit tot aanvaarding van drie scholen in de Lange Nieuwstraat en der vrije bewaarschool aan het Paardenveld, — alsvoren;

een gelijk besluit, houdende goedkeuring van het raadsbesl. tot het in gebruik geven aan regenten der diakonieschoIen van de Ned. Herv. gemeente, van een perceel gronds aan den berm van den straatweg van Utrecht naar Vreeswijk, — als voren;

een gelijk besluit tot goedkeuring der begrooting over 1858 van de dienstdoende schutterij, — als voren;

een gelijk besluit tot goedkeuring der sted. begrooting voor 1858, — alsvoren;

eene missive van Gedep. Staten, ten geleide van het goedgekeurd teruggezonden regl. en tarief voor het beurtveer tusschen Utrecht, Rietveld en de Bree — alsvoren;

eene gelijke missive, ten geleide van de goedgekeurde 2e suppl. kohieren van de sted. belasting op de honden over het dienstjaar 1857, — alsvoren;

een rekwest van den aannemer *P. N. Broers*, houdende verzoek om remissie van verbeurde boeten, — ter sekretarie;

eene voordragt om B. en W. te magtigen tot verkoop van het Maliehuis, — alsvoren;

eene mededeeling van B. en W., dat volgens een schrijven der regenten van de vereenigde godsen gasthuizen, dat koll. bij nadere overweging geen zwarigheid maakt, om den heer *v. Rees* in zijn midden toe te laten, — voor inform.;

een rekwest van de wed. *Heymans*, houdende verzoek tot het maken van een nieuwen uitgang aan den opstal aan haar op het bolwerk Lepelenburg verhuurd, — ter sekr.;

eene voordragt voor de benoeming van een regent voor het krankzinnigen gesticht; van wege regenten zijn hierop geplaatst de HH. *J. C. v. Eelde* en dr. *W. A. J. v. Geuns* en van wege B. en W. jhr. *C. A. Rethaan Maccaré* en mr. *C. B. Berger v. Hengst*, — besl. zoo mogelijk heden tot de benoeming over te gaan;

eene missive, van de gezondheidskomm. tot aanbeveling der HH. dr. *A. W. v. Hasselt* en dr. *J. H. v. d. Broek*, ter vervanging van dr. *G. I. Mulder*, — alsvoren;

eene miss. dier komm. houdende mededeeling der namen van hare met het einde des jaars aftredende leden, en aanbeveling van nieuwe. De aftredende leden zijn de HH. *Boer*, *Römer*, *Donders*, *Krecke*, *Mulder* en *v. Lunteren* en de aanbevolen personen de HH. *de Kock* en *Wichers*, *Donders* en *Oudenhof*, *Krecke* en *Grothe*, *Camperdijk* en *v. Lunteren*, — voor inform. en besloten zoo mogelijk heden tot de benoeming over te gaan;

een schrijven van den heer *v. Lunteren*, houdende kennisgeving, dat hij wegens zijne drukke bezigheden niet voor het lidmaatschap van bovengen. komm. in aanmerking wenscht te komen, — voor informatie.

Aan de orde zijn de voordragten betreffende het lager onderwijs, en wel in de eerste plaats het ontwerp litt. *A*.

Niemand in algemeene beschouwingen wenschende te treden, wordt art. 1 zonder omvraag aangenomen en komt in behandeling

Art. 2. Het onderwijs op scholen der 1e soort of armenscholen en der 2e soort of tusschenscholen, omvat de vakken genoemd in art. 1 alinea 1 der wet op het lager onderwijs.

Op scholen der 4e soort wordt bovendien nog onderwijs gegeven in het teekenen en op die der 5e soort in de fransche taal, de beginselen der wiskunde, het teekenen en de gymnastiek.

De heer *v. Dielen* vraagt of de bedoeling ook is dat op de scholen der 3. soort teekenen zal worden geleerd, waarvan sprake geweest is.

De *Voorz.* beantwoordt dit ontkennend; Spr. acht het aanbevelenswaardig, doch moeijelijk dadelijk in praktijk te brengen; buitendien bestaat op de stads teekenschool gelegenheid om dat onderwijs te genieten.

De heer *v. Hoytema* stelt voor, dat ook op de scholen der 3e soort onderwijs in dat vak zal gegeven worden. Alvorens dit te adstrueren vraagt Spr. of de vijf soorten nu genoegzaam zijn onderscheiden, en of al de leden zich er wel een duidelijk denkbeeld van zullen kunnen maken. Terugkomende op zijn voorstel zegt Spr. ten eerste, dat de stads teekenschool geene inrigting voor die kinderen is. De enkele openbare school der 3e soort, die er zijn zal, behoort een model te zijn en dan moet er ook gewis teekenen geleerd worden. Spr. acht de zaak wenschelijk en gelooft dat er niet veel van zal komen als men het nu niet bepaalt, des noods b. v. als belooning voor de hoogste klasse. Spr. wijst er op dat dit onderwijs tegenwoordig gegeven wordt naar eene nieuwe methode, die de beste resultaten oplevert.

De *Voorz.* gelooft niet dat het mogelijk is zoo spoedig het volkomene te bereiken. Als men nu bepaalt, dat het geleerd zal worden, dient men ook te weten, dat het kan geschieden.

De heer *Schuller* heeft bedenkingen tegen het invoeren van het teekenen op de scholen der 3. soort, wijl hij zich van die scholen geen openbaar denkbeeld maakt; zij bestaan niet en de behoefte er aan is niet gebleken, en Spr. weet niet waarom men ze dan zal oprigten ten nadeele der bijzondere onderwijzers.

De heer *Ackersdijck* ondersteunt het voorstel van den heer *v. Hoytema*. Die scholen der 3. soort zijn eigenlijk bestemd voor de toekomstige werklieden, — voor de kinderen van hen, die niet rijk genoeg zijn voor de kostbare, en toch niet behoeftig, en voor die kinderen acht Spr. het teekenen onmisbaar. Als Spr. niet vreesde dat het te veel zwarigheid zou vinden in de uitvoering, zou hij ook voorstellen dat onderwijs tot de andere scholen uit te strekken. Den heer *Schuller*, antwoordt Spr., dat men door die 3. soort weg te laten de grootste leemte in het stelsel zou laten, wijl de stand door hem aangeduid, groote behoefte heeft aan onderwijs. Spr. wenscht nog dat het onderwijs in de gymnastiek ook op de lagere soorten van scholen worde ingevoerd, en kon dit in den aanvang niet op alle scholen geschieden, dan zou hij het in de eerste plaats voorstellen voor de twee laagste soorten, dewijl de kinderen, welke die bezoeken, in den engsten kring worden opgevoed en door het verwaarloozen der ligchamelijke opvoeding in dien stand zoo dikwijls zwakke en onbruikbare individuen voorkomen. Spr. stelt, dus voor, dat ook op de scholen der 1., 2. en 3. soort gymnastiek geleerd zal worden.

De *Voorz.* deelt deze zienswijze, doch meent dat daaraan gevoegelijker met der tijd kan voldaan worden, daar men op de scholen voor onvermogenden nu geene beschikbare ruimte heeft. Strekken de amendementen slechts om te kennen te geven waarnaar men streeft, dan heeft Spr. er niets tegen, doch wel, zoo zij de ouders gelegenheid konden geven om dadelijk te eischen dat die vakken geleerd wierden. Den heer *Schuller* doet Spr. opmerken, dat men verpligt is, te zorgen voor het onderwijs voor alle klassen en men dit alleen kan verkrijgen ten eerste voor het oprigten van openbare scholen en ten tweede door bijzondere scholen te subsidieëren en zoodoende als het ware gelijk te stellen met openbare.

De heer *Karsten* ondersteunt zeer het denkbeeld dat op de scholen der 3e soort het teekenen geleerd zal worden, en zoo daaraan vooralsnog te veel bezwaren zijn verbonden, zou hij het wenschelijk achten, dat het ten minste op de hoogste klasse dier scholen geschiedde. Spr. heeft echter eene andere aanmerking op de voordragt: hij vindt de klove tusschen de scholen der 3e soort en die der 4e te groot, en had er nog eene soort tusschen willen zien ten dienste van den middelstand, eene school b. v. van *f* 20, waar ook onderwijs in het teekenen en de gymnastiek gegeven wierd. Spr. acht het ook wenschelijk, dat op de scholen der 1e soort gelegenheid besta tot het aanleeren van de noodzakelijkste vrouwelijke handwerken, dewijl het gemis van onderrigt hierin bij de lagere volksklasse dikwijls eene hoofdoorzaak is van slordigheid, verwaarloozing en gebrek.

Den heer *Bosch* verwondert het, dat het onderwijs in de levende talen op de scholen der vijfde soort zich alleen bepaalt tot het Fransch. Spr. gelooft niet dat de raad bevoegd is de afdeelingen, in art. 16 der wet op het lager onderwijs, nog te splitsen. Hij stelt daarom voor te lezen, in plaats van de Fransche taal: de beginselen der kennis van de levende talen, als zijnde de woorden door den wetgever gebezigd.

De heer *Boer* gelooft, dat men niet voorbij moet zien het raadsbesluit tot overname der scholen in de Lange Nieuwstraat, die men op den bestaanden voet wenscht te houden en waarvan twee, wat den omvang van het lager onderwijs betreft, niet aanmerkelijk verschillen van de school van *f* 12, welke men wenscht op te rigten maar wel, wat betreft het schoolgeld. De school van *f* 70, nu verminderd tot *f* 50, acht Spr. volkomen voldoende voor kinderen uit de burgerklasse, die iets meer verlangen te leeren dan op de school van *f* 12 geleerd wordt. Spr. zou het onderwijs daar echter niet zoo ver willen uitbreiden als de heer *Bosch*, want behalve dat dit verder zou gaan dan noodig is, zou men een gevaarlijk beginsel opnemen, want wat zal men onder die beginselen der levende talen verstaan? — Fransch, Engelsch, Hoogduitsch? — ook Spaansch en Italiaansch? Spr. wijst er ten slotte nog op dat er wel groot verschil is tusschen een schoolgeld van *f* 12 en van *f* 50, maar dat juist de uitbreiding van het onderwijs op de laatste school daartoe aanleiding geeft, terwijl het op de beide scholen van *f* 40 wordt te weeg gebragt door de meerdere gegoedheid der schoolgaande kinderen.

De heer *v. Dielen* voorziet, dat die scholen der *derde* soort zeer druk bezocht zullen worden, maar zou juist daarom schroomen reeds nu te bepalen, dat er teekenen geleerd zal worden, daartoe wordt veel ruimte vereischt, zijn bekwame onderwijzers noodig, enz.

De heer *Ackersdijck* gelooft, dat, als men het noodig oordeelt, men niet de gelegenheid afwachten, maar die scheppen moet. De zwarigheden zijn niet groot, daar het onderwijs zeer eenvoudig is. Voor de moeijelijkheid met betrekking tot de gymnastiek wijkt Spr. volstrekt niet terug; in andere landen wordt die veelal niet geleerd in de scholen, maar op afzonderlijk daartoe bestemde plaatsen; hier zou men bijv. een plek in het plantsoen er voor beschikbaar kunnen stellen.

De heer *Karsten* stelt als amend. voor, dat op de scholen der 1e en 2e soort ook handwerken voor meisjes zullen geleerd worden.

De *Voorz.* zegt, dat men het over de zaak eens is, doch niet over den vorm, en dat zijn bezwaar tegen den vorm is, dat de ouders regt zouden hebben dat onderwijs te vorderen. Spr. gelooft, dat het goed is dat men weet, dat zij, die tegen stemmen, zulks alleen doen, omdat zij de zaak als eene kwestie van tijd beschouwen.

De heer *Bosch* stelt, voor het geval dat zijn amend. niet wordt aangenomen, een tweede amend. voor, om nl. van de nieuwe talen voorloopig alleen het Hoogduitsch op te nemen, daar de toenemende betrekkingen met Duitschland het wenschelijk maken, dat er gelegenheid besta zich die taal eigen te maken.

De *Voorz.* meent, dat wierd het 1. amend. aangenomen, het uitvoerend gezag die talen zou kunnen kiezen welke het verkoos, terwijl de uitdrukking in de wet alleen beteekent, dat het aan den raad wordt aanbevolen die talen te kiezen, welke zij het best overeenkomstig acht met de plaatselijke gesteldheid.

De heer *Ram* vindt een te groot verschil in het onderwijs tusschen de scholen der 4. en 5. soort en stelt daarom voor, dat op de eersten ook onderwijs zal gegeven worden in de beginselen der wiskunde.

De heer *v. Rees* ondersteunt de amendementen van de HH. *v. Hoytema* en *Ackersdijck*, en wijst er op dat het onderwijs in het teekenen reeds sedert lang op de scholen van de HH. *Visscher* en *Julius* is ingevoerd, en niet zooveel plaats vordert als men zich voorstelt. Wat de gymnastiek betreft, daarvoor heeft men geen tal van toestellen en instrumenten noodig, maar zij moet slechts strekken, om de stelselmatige oefening der spieren en daardoor de gezondheid en de heerschappij van de ziel over het ligchaam te bevorderen, en kan des noods in eenvoudige ligchaamsbewegingen, zonder eenigen omslag, bestaan. Spr. acht het zeer wenschelijk, reeds nu betreffende beide punten bepalingen op te nemen.

De heer *Bosch* trekt zijn eerste amend. in.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat in de voordragt van B. en W., na rijpe overweging en overleg met de schoolkomm. daargesteld, de rubriek der vreemde talen tot het Fransch beperkt is, wijl dat de bestaande toestand is. Wat het onderwijs in de wiskunde op de scholen der 4. soort betreft, merkt Spr. aan, dat die scholen, door kinderen van 6 tot 12 jaren bezocht worden, die dus daaraan nog geen behoefte hebben. Het onderwijs op die scholen is hetzelfde lager onderwijs als op die waar *f* 12 betaald wordt, doch voor die meerdere betaling heeft men het voordeel, dat die kinderen van meer gegoeden bij elkander blijven. Dat onderwijs in handwerken zal gegeven worden, acht Spr. goed, doch hij meent dat men dat niet moet bepalen voor er gelegenheid voor is, te meer daar het reeds moeijelijkheid genoeg zal inhebben art. 1 ten uitvoer te leggen; de vormleer bv. is zeer geschikt om het verstand te vormen, doch ook deze wordt nog niet overal onderwezen; ook bv. de kennis der natuur is zoo veelomvattend dat er eene afzonderlijke studie toe zou worden gevorderd, en aan den anderen kant zeer eenvoudig, zoodat men bijna eene kweekschool zou moeten oprigten om de onderwijzers te onderwijzen hoe zij onderwijs in de kennis zullen moeten geven. En als Spr. nu ziet, dat reeds zooveel gevorderd wordt door de wet, dan vraagt hij, of men niet voor het oogenblik elk iets van zijne meening moest opgeven ten opzigte van het teekenen, de gymnastiek en de handwerken. Spr. zal dus zijn amend. intrekken en tegen dat van den heer *Karsten* stemmen. De gymnastiek was voor tien jaren een geliefkoosd onderwerp van Spr's overwegingen in het belang van het onderwijs; hij is er echter van teruggekomen, omdat zij in de hand van onkundigen een zeer gevaarlijk middel is — zoo gevaarlijk, dat er op het oogenblik vele bekwame opvoeders zijn, die haar op hunne kostschool niet doen aanwenden. De heer *v. Rees* spreekt van eene eenvoudigere gymnastiek; doch de eenvoudigheid is juist altijd het moeijelijkste, en laat men gymnastiek leeren, dan dient te worden uitgemaakt wat men er mede bedoelt. Spr. zou er dus voor zijn, die zaak in ernstige overweging te nemen en haar met de andere voorstellen aan de schoolkomm. ter onderzoek aan te bevelen.

De heer *Karsten* oordeelt dat de nadeelen der gymnastiek, zoo die al bestaan, alleen in slecht opzigt en eene verkeerde leiding van het onderwijs te zoeken zijn. Spr. stelt voor het geval dat de voorgestelde amendementen mogten verworpen worden, als hulpamendement het volgende voor: de raad behoudt zich voor, zoodra de omstandigheden het toelaten, op de scholen der 1., 2. en 3. soort het onderwijs te doen geven in het teekenen en de gymnastiek, en op die der 1. en 2. soort in vrouwelijke handwerken.

Den heer *Ackersdijck* doet het leed den heer *v. Hoytema* even welsprekend en met evenveel kracht tegen als voor diens voorstel te hooren spreken; Spr. kan dat niet, hij heeft eene gevestigde overtuiging, als hij eene zaak verdedigt. Wat betreft zijn voorstel, weet hij, dat er regeringen geweest zijn, die de beoefening der gymnastiek verboden, doch dit was dewijl zij krachtige mannen vreesden; maar nergens, zoo hij weet, is dit geschied met het oog op de zedelijkheid. Spr. heeft dikwijls buitenlandsche inrigtingen bezocht; waaraan gymnastische oefeningen verbonden waren, en steeds heeft hij het groote nut daarvan voor de gezondheid en de vrolijkheid der kinderen hooren roemen; doch nergens heeft hij in den geest van de laatste rede des heeren *v. Hoytema* daarover hooren spreken. Loopen en springen, zal men wel erkennen, dat tot geen onzedelijkheid aanleiding kan geven. Doch zoo ergens onzedelijkheid door gymnastiek moge bevorderd zijn, was gewis de schuld niet in die oefeningen, maar in de boosheid van verdorvene onderwijzers, die van alles kunnen misbruik maken. Wat aangaat het teekenen, ziet Spr. niet in, waarom in nieuw op te rigten scholen niet zou kunnen geschieden, wat reeds in de andere plaats vindt. Ook het voorstel van den heer *Karsten* acht Spr. zeer goed; het eenig bezwaar zou kunnen liggen in de kosten, doch dat kan niet in aanmerking komen, als het geldt, de meisjes iets te laten leeren wat zoozeer tot hare huishoudelijke pligten zal behooren. Spr. gelooft, dat men in het belang der burgerij de drie voorstellen moet aannemen; hij neemt dat, omtrent het teekenen, van den heer *v. Hoytema* over, daar het door dien heer wordt ingetrokken.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat hij op zijne vroegere zeer gunstige meening omtrent de gymnastiek is teruggekomen, wijl bekwame opvoeders hem daartoe reden hebben gegeven. Wat aangaat de aanmerking door den heer *Ackersdijck* bij den aanvang zijner rede gemaakt, zegt Spr. altijd te zullen doen wat hij gedaan heeft — trachten te spreken uit overtuiging, maar alleen wat hij voor waar houdt; maar dit neemt niet weg, dat het soms pligtmatig kan zijn, zijne eigene meening op te offeren vooral wanneer er voor eene tegengestelde opinie ook veel te zeggen valt.

De *Voorz.* acht de strekking van het voorstel tot het leeren van vrouwelijke handwerken zeer nuttig, doch meent, dat welligt voegzaam in deze op eene andere minder bezwarende wijze kan worden voorzien, b. v. door eene overeenkomst te sluiten met eene bijzondere school, waar dat onderwijs uitmuntend gegeven wordt.

De beraadslagingen worden gesloten en de amend. in stemming gebragt.

Dat van den heer *Ackersdijk*, betreffende het onderwijs in het teekenen, wordt aangenomen met 18 stemmen tegen die der HH. *v. Boezelaer*, *Schuller*, *Visscher*, *v. Dielen*, *v. Limburg Stirum*, *v. Hoytema* en den Voorz.;

dat van den heer *Bosch* wordt verworpen met 16 stemmen tegen die der HH. *Metelerkamp*, *Voswinkel*, *de Graaf*, *Ram*, *Bosch*, *Ackersdijck*, *v. Lier*, *v. Schermbeek*, *Karsten* en *Pabst*;

dat van den heer *Ram* wordt verworpen met 21 stemmen tegen die der HH. *Pabst*, *Ram*, *Bosch* en *de Graaf*;

dat van den heer *Ackersdijck* betreffende het onderwijs in de gymnastiek wordt aangenomen met 14 stemmen tegen die der HH. *v. Veersen*, *Metelerkamp*, *v. Boetzelaer*, *Schuurman*, *Schuller*, *Visscher*, *v. Cleeff*, *Bosch*, *v. Dielen*, *de Jong*, *v. Stirum* en *v. Hoytema*;

en dat van den heer *Karsten* wordt mede aangenomen met 13 stemmen tegen die der HH. *v. Veersen*, *Metelerkamp*, *v. Boetzelaer*, *Schuurman*, *Schuller*, *Visscher*, *v. Cleeff*, *v. Dielen*, *de Muralt*, *v. Stirum* en *v. Hoytema* (de heer *Pabst* zich een oogenblik verwijderd hebbende, neemt aan deze stemming geen deel.)

Het gewijzigd artikel wordt alsnu zonder omvraag aangenomen, even als de volgende artt., waarop het ontwerp met 23 stemmen tegen die der heeren *v. Limburg Stirum*, *v. Dielen* en *Schuller* aangenomen, en de vergadering verdaagd wordt tot heden avond ten 6½ ure.

Avondzitting van Dingsdag 29 December.

Tegenwoordig zijn 22 leden; afwezig de heeren *Trip*, *Mulder*, *Metelerkamp*, *v. Cleeff*, *v. Limburg Stirum*, *Visscher* en *de Jong*.

Aan de orde is het ontwerp B der voordragten betreffende de regeling van het lager onderwijs, waarover de algemeene beraadslagingen worden geopend.

De heer *Pabst* vindt, bij art. 4, aan de komm. iets opgedragen, wat de wet niet haar, maar aan de schoolopzieners opdraagt, het doen van voorstellen nl. in het belang van het onderwijs; Spr. vraagt, of daaruit niet eene botsing zou kunnen ontstaan.

De *Voorz.* geeft den heer *Pabst* in bedenking, deze aanmerking aan te houden tot de behandeling van art. 4, waarop de beraadslagingen gesloten worden en in behandeling komt

Art. 1. De plaatselijke schoolkommissie bestaat uit 12 leden, die door den raad worden benoemd voor den tij van 6 jaren, nit eene aanbeveling van twee persone voor elke vakature, door de komm. zelve in te dienen

Om de drie jaren treden met den laatsten Decembe zes leden der komm., voor de eerste maal door het lot aan te wijzen, af. De aftredenden zijn terstond weder verkiesbaar.

De heer *Ackersdijck* zou in bedenking geven te bepalen dat, gelijk bij andere aanbevelingen, B. en W. een tweetal bij de voordragt voegden.

De *Voorz.* zou dit voegzaam achten zoo deze komm. Burg. en Weth. behulpzaam was in de administratie der scholen, doch nu zij een algemeen toezigt uitoefent over alle scholen, acht hij het niet wenschelijk, dat het dagel. bestuur zekeren overwegenden invloed zou kunnen uitoefenen.

De heer *Ackersdijck* hecht er aan, omdat het algemeene regel bij benoemingen is, en men anders de benoeming zou kunnen beschouwen als uitgaande van het koll. zelf. De mogelijkheid aannemende, dat er zekere rigting in heerschte, zou de raad het wenschelijk kunnen achten buiten die voordragt te gaan, en dan is het goed eenige voorlichting van B. en W. te hebben.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat het gevoelen van den heer *Ackersdijck* over het algemeen juist is, doch ten opzigte dier komm. andere konsideratien gelden. Sommige meenen, dat de komm. een onderdeel is van het algemeen toezigt en zelfs in zekeren zin de kontroleur van het dagelijksch bestuur. Die meening heeft Spr. niet gehad tijdens de werking der oude wet, en in de nieuwe heeft hij in deze geene afwijking van een vroeger stelsel gevonden. Wat nu de benoeming betreft meent Spr., dat de leden dier komm. uit hoofde van de moeijelijkheid harer taak, niet altijd zoo gemakkelijk tot 12 leden zullen kunnen gebragt worden, en als zij dan eindelijk twee personen heeft gevonden voor iedere vakature zullen B. en W. nog twee moeten zoeken, en dan zal men in den raad, waar ieder lid niet dat onderzoek kan doen gelijk de komm., in het belang van het onderwijs, genoodzaakt is te nemen, al ligtelijk diegenen kiezen, welke door B. en W. worden voorgedragen. Spr. stelt, met den heer *Ackersdijck* eens hetgeen niet ligt denkbaar is, dat de komm. eene bijzondere rigting had, en zegt, dat dan juist B. en W. buiten die rigting moesten blijven, en de raad zelf moest onderzoeken. De taak der komm. wordt ten hoogste teeder en moeijelijk, men zal geschikte personen dringend moeten uitnoodigen er deel van uit te maken en tevreden moeten zijn met wie zij aanbeveelt. Voor de drie bestaande vakaturen is het reeds zeer moeijelijk geweest kandidaten te vinden, en moesten B. en W. er nog voor elk 2 bijvoegen dan moest men op het oogenblik 12 geschikte personen gevonden hebben. Spr. zou daarom niet zijn voor het voorstel van den heer *Ackersdijk*.

De heer *Ackersdijck* meent, dat de meeste argumenten, door den vorigen Spr. aangevoerd, te veel bewijzen, en daarom hunne kracht missen. Ook hij hecht groot gewigt aan de voordragt van de komm. zelve; doch het kan gebeuren dat in de komm. eenig verschil van inzigten plaats hebbe; dat er eene meerderheid eene minderheid besta, en men dus uitsluitend kandidaten voorstelt, die de meerderheid kunnen versterken, waardoor zekere eenzijdigheid zoude kunnen ontstaan. In zulk geval zijn B. en W. in de gelegenheid ook personen op de voordragt te brengen, die de minderheid verlangt. Dit komt Spr. beter voor, dan dat de leden van den raad in dergelijk geval geheel zonder eenige voorlichting van B. en W. eene keuze buiten de aanbeveling der komm. zouden doen. Het is bovendien overeenkomstig met het algemeene beginsel dat bij de aanbeveling van zulke kollegien nog worden gevoegd twee personen die het vertrouwen van B. en W. hebben, en Spr. deelt niet de vrees, dat men geene geschikte personen zal kunnen vinden.

De *Voorz.* herhaalt dat de komm., als onderdeel van het rijke toezigt, een werkkring hebbende, haar bij de wet aangewezen, zij zoo neutraal mogelijk behoort te werken. Spr. erkent, dat er soms eene neiging zou kunnen bestaan om er personen van dezelfde kleur in te nemen, maar de raad kan dan toch buiten de aanbeveling gaan. Bovendien kan het dikwijls gebeuren, dat als B. en W. geschikte personen op de voordragt plaatsen, zij ligt de aanbeveling der komm. tegenwerken, terwijl, als men er personen als figuranten op plaatst, niet voldaan wordt aan de bedoeling.

De heer *Karsten*, hoewel niet erkennende dat zoo weinige geschikte personen zullen te vinden zullen om deel van die komm. uit te maken, meent toch, dat velen daartegen op zullen zien, wijl hare taak zeer moeijelijk is geworden, en als hij nu in aanmerking neemt, hoezeer, door de nieuwe inrigting van het onderwijs en de uitbreiding der openbare scholen, de werkzaamheden der komm. zullen vermeerderen, zou hij het wenschelijk achten, het getal leden te vergrooten. Spr. stelt dus als amend. voor, dat de komm. zal bestaan uit 16 leden.

De *Voorz.* gelooft dat talrijke komm. niet altijd goed werken en zou, vooral bij den nieuwen gang van zaken, een groot aantal leden niet verkieslijk achten; de werkzaamheden worden niet altijd verdeeld, maar geschieden veel gezamelijk.

De heer *Boer* merkt aan, dat de komm. uit 9 leden bestond en men juist om de vermeerderde werkzaamheden thans voorstelt haar op 12 te brengen. Daarbij komt nog dat aan de komm. een sekretaris zal worden toegevoegd, die vele werkzaamheden zal verrigten, welke een lid der komm. tegenwoordig zelf doet. Volgens de diskussiën, welke in den laatsten tijd elders over deze zaak gevoerd zijn, komt Spr. ook het getal van 12 leden voor deze stad zoo gering niet voor.

De heer *Karsten* verklaart daarop zijn amend. in te trekken, waarop dat van den heer *Ackersdijck* met 11 stemmen tegen die der HH. *Boer*, *v. Dielen*, *v. Rees*, *Jongeneel*, *Bake*, *Pabst*, *v. Schermbeek*, *Karsten*, *v. Hoytema* en *de Muralt* aangenomen en het art. met de beide volgende zonder omvraag goedgekeurd wordt.

Art. 4. De schoolkommissie doet aan Burgemeester en Wethouders voorstellen in het belang van het openbaar lager onderwijs en dient, daartoe uitgenoodigd, het Stedelijk Bestuur van berigt en raad.

De heer *Pabst* vindt alleen in art. 64 der wet op het lager onderwijs ééne bepaling die aanleiding zou kunnen geven dat de komm. voorstellen aan B. en W. deed, daar zij zich nl. moet beijveren den bloei van het onderwijs te behartigen; wat haar hier wordt opgedragen, voorstellen te doen, die zij in het belang van het onderwijs noodig acht, is in art. 65 aan de prov. schoolopzieners opgedragen. Spr. ziet er dus bezwaar in. In art. 22 ligt het stelsel dat de schoolopziener het orgaan is, waardoor die komm. zich in betrekking stelt met de besturen. Spr. wenscht niet op te nemen, wat reeds *à priori* een konflikt van attributen daarstelt. Het artikel bepaalt òf hetzelfde als art. 64 der wet en is dan doelloos, òf geeft meer regt aan de komm. en is in dat geval onwettig.

De heer *Ackersdijck* vindt in de bepalingen der wet geen hinderpaal maar integendeel volkomen grond om aan te nemen dat aan die komm. in het bijzonder is opgedragen om, wat betreft de scholen die door de gemeenten bekostigd worden, aan de gemeentebesturen voordragten te doen; de laatste al. b. v. van art. 3 zegt dat het gemeentebestuur het schoolgaan der kinderen van bedeelden en onvermogenden moet trachten te bevorderen; wanneer nu de komm. meent, dat er maatregelen kunnen worden genomen, om dat doel te bereiken, zoude zij dan niet bevoegd en verpligt zijn die aan het bestuur voor te dragen? In het Arnhemsch regl. zijn zelfs drie punten bepaaldelijk aangewezen, waaromtrent de komm. voorstellen zal doen, met onderscheiding van die, waarover zij zich tot den raad of tot B. en W. zal wenden. Spr. was voornemens in dien geest een amendement voor te stellen; daar hij meent, dat hetzelfde bereikt kan worden door tusschen de woorden »aan" en »Burgemeester" te voegen »*den raad en*", stelt hij dat voor.

De heer *v. Hoytema* zegt dat de regering, in tegenoverstelling van die welke de wet van 1806 in het leven riep, geene reglementen betreffende de uitvoering der wet heeft uitgevaardigd, en dat men voorzigtig doet haar daarin eenigzins te volgen, en niet te veel te reglementeren. Dat de komm. voorstellen doet in het belang van het onderwijs vloeit, naar Spr.'s meening, uit de wet voort; het is dus overbodig, dit in deze verordening op te nemen, vooral als men meende dat het niet tot de taak der komm. behoorde.

De heer *Schuller* zegt, dat in het art. iets bepaald wordt, waaromtrent de raad niet bij magte is iets te verordenen, daar het een punt betreft, bij de wet op het lager onderwijs geregeld; art. 65 dier wet draagt den schoolopzieners op, in het belang van het lager onderwijs voorstellen aan B. en W. te doen, en art. 4 van de onderhavige voordragt wil dat, in strijd met die wetsbepaling, aan de schoolkomm. opdragen; dit, zegt Spr., behoort dus te vervallen. Spr. moet nog opmerken, dat men het woord openbaar moet laten wegvallen, wijl dit in strijd is met art. 64, dat het toezigt over het lager onderwijs in het algemeen, en niet alleen dat over het openbaar of bijzonder onderwijs aan de schoolkommissie opdraagt.

De heer *Ackersdijck* herinnert, dat de schoolkomm. volgens jaarlijks aan den gemeenteraad een verslag levert over den toestand der scholen, en vraagt, of, zoo het haar tusschen het eene verslag en het andere noodzakelijk toeschijnt, mededeelingen te doen in het belang van het onderwijs, zij dat niet zou mogen doen.

Vervolg hierna.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.